

GAZETA LWOWSKA.

W Piątek

N^{ro}. 118.

13. Października 1820.

Wiadomości krajowe.

Z Lwowa. — Dnia 10go b. m. wieczorem zjechał tu jako na miejsce przeznaczenia Swoiego, JW. Hrabia Taaffe, Prezydent Gubernialny.

Wiadomości zagraniczne.

Zjednoczone Stany Ameryki północney

Z Baltimore pod d. 7. Sierpnia donoszą, że w Filadelfii wszczęła się żółta gorączka, rada lekarska miasta przedsięwzięła potrzebne środki zalecając, ażeby niezwykłą zarazy części miasta i ulicy, w której umarło dwie osób.

Portugalia Brazylia i Algharia.

Z Koruny d. 24. Sierpnia. — Marszałek Beresford miał odplynąć z Brazylia do Anglii. Jenerał ten dowiedziawszy się, że Król Hiszpański zaprzysiął Konstytucyę, wsiadł jak wiadomo na okręt i popłynął do Rio-Janeiro, aby Królowi Portugalskiemu i Brazylyjskiemu sam przywiózł wiadomość o tym wypadku. Zdaie się, że zmiany polityczne w Hiszpanii wzbudziły obawę Króla i Ministrów. Po naradzeniu się uchwalili: aby wstrzymać przesyłanie pieniędzy z Europy do Monte-Video; wojsku będącemu pod dowództwem Jenerała Lecora wypłacić żołd i podnieść jeszcze o trzecią część podatek dziesięciny. — Mówią, iż Lord Beresford otrzymał tytuł Xięcia Portugalii i Algharii, został mianowany naczelnie dowodzącym w Portugalii i Brazylia, i że w Rządzie Lisbońskim wielkie znaczenie otrzyma; fregata Angielska musiała znowu wylądować 1 1/2 miliona krusadów, które miały być rozdane pomiędzy żołnierzy Portugalskich co się przyjeżyli do zwycięstwa pod Vittorią.

Z Oporto d. 2. W. zeszła. — Wszystko zapowiada niebawne spotkanie się stron spór z sobą wiodących. Początek z Lizbony nie

nadeszła i sprawiedliwie wnoszą, że Rząd Królewski postanowił oprzeć się zaszczytowi uniesieniu. Jenerał Amarante jest w zupełnym związku z Jenerałem Vittorią dowodzącym w stronie południowej, którego przednia straż stoi w mieście Amarante. Rząd tymczasowy jest w wielkiej obawie i sądzi, że posłał o pomoc ku granicom Hiszpanii. Zdaie się, że rewolucya wybuchła tu pierwej, jak chciano, ponieważ 10. t. m. był początkowo do tego przeznaczony. Naczelnicy rewolucyjni uwiadomili Hrabiego Amarante o swoich zamiarach, i chcieli przeciągnąć go na swoją stronę; nie zdawał on się sprzyjać ich sprawie; dowiediano się, iż uwiadomił potajemnie Rząd Królewski, który natychmiast wezwał Jenerała Pamplona do Lizbony, dla oddania mu dowództwa nad wojskiem i mieszczanami przysiężonych, ieden z przysiężonych, donosił o tém swoim współnikom ostrzegając ich, że nie należy tracić czasu i oświadczyć się jak najszybciej, z tą to nie było zgody, ponieważ uchwalono, aby rewolucya wybuchła razem na wszystkich miejscach Królestwa. Spodziewają się, że Hrabia Amarante wyruszy z Tras-os-Montes przeciwko miastu Oporto. Prowincya Tras-os-Montes nie przyjęła nowej Konstytucyi; oczekują tam Jenerała Vittorią.

Dostrzegacz Austriacki z dnia 3. Października zawiera co następuje: Najnowsze wiadomości, które odebraliśmy prosto z Lizbony z d. 6. z. m. przez Madryt i Paryż bardzo są zaspokajające względem stanu rzeczy w Portugalii. Powstanie nie rozciągało się daley i ograniczało się na mieście Oporto i jego okolicach: wielu Officerów, którzy na chwilę zboczyli z drogi swych obowiązków i honoru, zaczęli poznawać swoje błędy; opuszczają oni szeregi powstańców i łączą się z korpusami, które ani na chwilę nie zachwiały się w swej wierności i przychylności ku swojemu Monarsze i Rządowi. Odezwa wydania na d. 2. przez Gubernatorów Królestwa w

żmieniu Króla, przyrzeka amnestyją tym wszystkim, którzy spieszenie powrócą do swoich obowiązków.

Hiszpania.

Przez nadzwyczajną sposobność nadeszły wiadomości z Madrytu do Paryża dochodzące do d. 10. Września. Wszystko był spokojne w tym mieście. Dnia 8. Września Wydział prawodawczy zdał sprawę Stanom (*Cortes*) względem wychodzców Hiszpańskich będących zagranicą. Przed tem zdaniem sprawy Komisya naradzała się z Ministrami nad Josem tych Hiszpanów; zdaniem ich było, ażeby owi wychodzcy powrócili się do posiadania zabranych im dóbr i do wszystkich praw obywatela Hiszpańskiego.

Dnia następującego 9., miał być przeznaczony dzień do rozpraw nad pomienionym zdaniem sprawy. Hrabia Torreno mianowany został na d. 9. Prezydentem Stanom (*Cortes*), który odmienia się każdego miesiąca. — Mówię, iż wszystkie towarzystwa patryjotyczne i kluby będą zniesione.

Konstytucjonista, który dawniej już udzielił wiele aktów wojska wyspy Leonu, do których pomimo znanych nprzednich przełożeń do Stanów (*Cortes*) i Króla z d. 11. Sierpnia należą także równie mocne z d. 14. Lipca, przywodząc teraz jeszcze ciawpiejsze z d. 16. Marca podane do Króla i Junty, narzucił się odczasu przybycia Jenerała Riega do Madrytu na jego zastępcę i organ, a przy tej sposobności pozwala sobie wywierać nienawiść przeciwko Ministerjum. W numerze z d. 4. Sierpnia donosi on o przybyciu Jenerała w sposobie następującym: „Dnia 30. Sierpnia przybył Jenerał Riego do tutejszey Stolicy. Przybycie jego sprawiło prawym przyjacielom Ojczyzny i wolności nie spodziewaną radość. Mnóstwo obywateli zebrało się z muzyką przed domem, w którym stanął Jenerał; ukazał się na balkonie, przemówił do Ludu w wyrazach, które zawstydziły wszystkie przez złość zmyślane kłamstwa dla zmniejszenia zapędu ku niemu i jego wojsku w San Fernando..... Jenerał ten przybywa, aby Monarcha, którego silną jest podporą, aby Stany (*Cortes*), które tylko pod obronczem cieniem jego bohaterzkiej odwagi potężać się mogą, sądziły o jego postępowaniu. Oby obecność jego zniszczyła nędzne i nienawisne afisze żądzy sławy i niewdzięczności! Oby przekonali się wszyscy Hiszpanie, iż nikt nie jest godzien bronienia sprawy wolności, iak tylko ten, który ią z tyłu niebezpieczeństwami ogłosił! — W Konstytucjoniscie z d. 2.

Września czytamy następujące teksty: Przybycie Jenerała Riega jest przedmiotem wszystkich rozmów. Zdarzenie to rozpedziło iak promień światła pewne chmurki, co się były zebrały na naszym politycznym horyzoncie. Radość Ludu Madryckiego, niezliczone dowody podziwienia i wdzięczności okazywane bohaterowi z las Cabezas, są zbawiennemi naukami chociażby dreczyły mogły próżność pewnych osob, w których nściech samo sprzeciwia się samochwałstwo; dowodzą one, iak niezmierny popełnia się błąd; żądając bez potrzeby czegoś (rozwiązania wojska na wyspie Leonu) a ce bez niebezpieczeństwa nie można przywieść do skutku..... Czyli zrobiono to dla oszczędności? Nietrzeba dziwić się ograniczonym wyobrażeniom tych, którzy zarządzają Skarbem; atoli ich nieumiętności nie należy poświęcać rzeczy najświętszey.... Kiedy stracili tę wielką dzwignię, zaufanie, nie powinni się i na chwilę wahać. Lepiej jest podać wcześniej o uwolnienie tak bardzo oczekiwane, iako ofiarę należną publicznemu głosowi, iak zburzyć wszystkie zasady sprawiedliwości i rozumu i t. d.“

W Konstytucjoniscie z d. 3. Września, umieszczone jest oświadczenie w sposobie listu do wydawcy: „...Dla czegożbyśmy i i drudzy nie mieli być zadowolnieni nowemi urządzeniami? W Pan nie jesteś temu winien, wyznać i mówię to z otwartością i rzetelnością serca moiego. Qwi do stoją u steru spraw Rządu, wstrzymują bieg ich umyślnie..... Coż to ma znaczyć! Panie! Coż to ma znaczyć! Za czasów despotyzmu więcej robiono? Teraz tyle nawet nie czynią! Od czego to zawisto? Coż czynią Stany (*Cortes*)? Co Ministrowie? Co sam Narod, widząc się być oszukany w osiągnięciu ugruntowanych oczekiwań? Jako, widząc wszędzie owe dowolności, owe zamięmowanie biegu spraw, owe bezkarność występów, owe bezwstydnosć i wiarołomstwo? Czemu niewystawia na wszystkich placach szubienicy, niesprząną choćby tylko na miesiąc wszystkich łotrów, egoistów, wszystkich morderców Państwa. Mów W Pan co chcesz. Panie Redaktorze ta jest a nie inna droga, która doprowadzi nas do świątyni przyszłego szczęścia.“

W numerze z dnia 4go Września umieszcza Konstytucjonista wyjątek ze zdania Kommissyi Stanów (*Cortes*) złożoney, dla obnyslenia nagrod wojsku na wyspie Leonu. Najważniejszy text, jest bez sprzeczeki ten, gdzie jest mowa o zasługach Jenerała Abisbala. „Na czele wojska wyprawy przeznaczoney do Ameryki był podowczas czynny Jenerał

Wobrego sposób postępowania ku wykonaniu zamiarów był dosyć groźnym, aby bez wystawienia się na niebezpieczeństwo obok niego miało przedsiębrać takowe czynności (spisku). Wódz ten pod ow czas wspierany był od owczesnego Rządu wszelkimi sposobami i jakie tylko były, i z tą nie można było uprzednie wnosić, żeby się miał iakową zając czynność; iednak D. S. M. Arejulo odważył się z nim mówić, a Hrabia Abisbał dał w tedy dowody, iż pod jego rozkazami, przygotowania do przedsięwzięć mogły wielkie uczynić postępy.... Korpusy utworzono na pozor, i jeżeli prawdę powiemy więc nie można zapomnieć i trzeba wyznać, że Hrabia Abisbał przyłożył się dostatecznie do owczesnego planu, który był ten sam, iak ow, co spowodził powstanie z d. 1. Stycznia b. r.“

D. 5. Września Ministerium Woyny wydało ze celnia Królewskiego do Jenerałnego Kapitana Madrytu rozkaz, aby stosownie do wypadków zaszłych w teatrze Xiążęcym przedsięwziął wszelkie środki do utrzymania porządku i zasad Konstytucyjnych po między woyskiem, i by dla zabezpieczenia publiczney spokojności porozumiał się z naczelnikiem politycznym Madrytu.

Adjutanci Riega oświadczyli w liście pisanym do wydawcy Dziennika: Miscellanea, iż to oni zaczęli pieśń ludu w teatrze: Traga la perro, ale nie ich Jenerał, który nie umie śpiewać i nie sądzili, ażeby Lud miał się z nimi łączyć; spodziewają się, że zasze zdarzenie przebaczone im będzie dla ich patriotyzmu.

Gazety Madryckie objaśniają co raz bardziej zdarzenia zasze po przybyciu Riega; niektóre z tych gazet powstają wyraźnie na teźniejszy zarząd i grożą Ministrom. Zdaje się, iż tak zwane towarzystwa patriotyczne okazały ieszcze mocniejsze wyrażenia się i oczewiste groźby, że w tych uchwalono plany do gwałtownych zmian i bezpośredniego wpływu na sprawy publiczne, i że wykonanie tego było bliskie.

Posiedzenie Stanów (Cortes) z d. 4. Sierpnia, iako w dniu po wiadomym nieładzie w teatrze Xiążęcym i przed pałacem Królewskim było w tym względzie ważnem, ponieważ mówiono na tém o gwałtownem mieszaniu się towarzyszw patriotycznych do publicznych interesów, i o powiększającej się zapamiętałości w ich postępowaniu i uchwałach.

Na posiedzeniu Stanów (Cortes) z dnia 5. udzielono tymże listu Jenerała Riega, wyrażającego, że Rząd kazał mu się nie zwło-

cznie udać do załogi w Oviędo, co mu przeszkodziło mieć załączoną mowę przed kratkami Stanów (Cortes). Mowa ta na wniosek P. Florez d'Estrada została odczytaną; w niej wylicza Jenerał swoje zasługi, powody opierania się do rozwiązania woyska na wypisie Leonu, zapewnia o czystych swoich zamiarach i uległości ku Rządowi i oświadcza gotowość służenia na nowo swęy oyczyźnie. — P. Florez d'Estrada miał potem długą mowę na część Riega. — Na uczynioną uwagę, iż nie można naradzać się nad mową Jenerała Riega, ponieważ ta nie zawiera żadnego żądania, PP. Romero Alpuente i Guttierrez de Acunna napisali swoje przetożenia na stole Sekretarzów: „Rząd ma bydz obowiązany do zdania sprawy względem przeniesienia woyska z wyspy Leonu; oddalenia Riega, przedsięwziętych środków w ostatnich dniach; rozpoczętych spraw Państwa i. t. d.“

Wielka Brytania i Irlandya.

Liczba adressów do Królowey codziennie się ieszcze powiększa. Wiele stoli z tych ieszt fasztywych i podrobionych, te które w imieniu pułku milicyi Leicesterskiej podano, zaprzecają teraz żołnierze tego pułku, wyjąwszy pięciu lub sześciu nieobecnych. Dowiedziona jest rzeczą, iż ludzie nie należący do tego pułku podpisali owych, których imiona wyrażone są na adressie; podobnie zrobiono fasztywy adres w Kington. Przeciwno uchwalonemu adressowi dam z dzielnicy miasta: Mary le Bonne w Londynie, protestowały się damy dobrego stanu i cnotliwe żony obywateli, z tą okaznie się, że ten adres podpisany był od kobiet niedobrey sławy.

Na radzie gminney oświadczył Starszy gminny Waitman na d. 22. Września, że Starszy gminny Wood przesłał radzie gminney w imieniu Królowey iey wyobrażenie w podobunku; po czym udał się do Lorda Majora, aby ten nwiadomił radę, lecz Lord Major nieprzyjął tego, iako rzecz niestosowną, dopoki sprawa Królowey Jey Mości nie będzie rozstrzygnioną. Po rozprawach w tey mierze nastąpnionych, gdzie mówiono o nieprzyjemnych rzeczach, uchwaliła rada ta przyjąć wspomniany podarunek.

Kuryier z d. 16. Września zawiera wyciąg z listu pisanego z Portsmouth pod d. 15. t. m.: „Wiadomo pewnie, że Angielska fregatta Creole pod sprawą Kapitana Mackencie, na dniu 11. z. m. wyszła pod załę do Lisbony, dla wzięcia tamże Jenerała Palmella i jego orszaku i przewiezienia go do Brazylii. Creole miał potem popłynąć na

rzekę Ia Plata i wywiesić banderę Kommodora Sir Tomasza Hardy. Kapitan Mackenzie miał objąć dowództwo okrętu *Superb* o 74 działach, i z nim powrócić do Anglii, ponieważ układom tym terazniejsze położenie rzeczy może przeszkodzić i zwlec podróż Hrabiego, więc zdaje się, że Rząd nasz postanowił posłać obserwacyjną eskadrę na rzekę Tajó; w tym celu odplynęły dzisiaj fregaty; *Active*, pod Kapitanem Gordon, i *Liffey*, pod Kapitanem Duncan. Procz tego nadszedł tu rozkaz zatrzymania przybłego okrętu *Conqueror* z wyspy S. Heleny; odpłynął on już na Tamizę, gdzie osada odebrać ma swoy żołąd. Sądzą jednak, iż się ten okręt powróci. Ponieważ od kilku dni panuje mocny wiatr zachodni, więc co chwila spodziewają się tu z Indyi wschodnich okrętu liniowego *Minden* o 74 działach. Skoro okręt ten przybędzie nabrawszy świeżych zapasów odpłynie natychmiast do Lisbony; wtedy eskadra składać się będzie z okrętów następujących: *Conqueror* o 74 działach pod sprawą Kapitana Staafield; *Minden* o 74 działach pod Kapitanem Duncan, *Active* o 46, pod Kapitanem Gordonem i *Creole* o 42 działach pod Kapitanem Mackenzie.

Francya.

Kommissyia Izby Parów w sprawie sprzyśledzonych miewa codziennie posiedzenia; żołnierz z gwardyi przyboczney nazwiskiem *Lacombe* został aresztowany na rozkaz tej Kommissyi w *Laye*. Przeciwnie zaś rada z d. 19. Września rozkazała uwolnić następujących Officerów przeciwko którym nic się niepokazało tymi są: *Cochet*, Kapitan w drugim pułku piechoty gwardyi; *Larché* Podporucznik z Legii *Meurthy* i *Bonarie* Kapitan z Legii północney.

Gazeta Pruska Stanu zawiera co następuje: Wypis z listu z Paryża: Jeżeli spiszek z d. 19. Sierpnia uważemy podług tego jak się pokazuje, więc rzeczy te trzeba z tego uważać punktu, iż *Comité directeur* (wydział kierujący) pracuje tajemnie nad obaleniem istniejącego porządku, czego skutki codziennie czuć się dają, chociaż nie można oznaczyć osób tenże układających; gdy się mu nie udał zamiar poburzenia Ludu Stołicy do powstania, postanowił zrzucić także samo poruszenie w wojsku. Przykład Hiszpanów i Neapolitańczyków pobudzały go do naśladowania. Narzędzia do powstania były już w samem wojsku. Od czasu jak mnóstwo wydawanych rozporządzeń i rozka-

zów Ministra przeszłego, zaczęły wojsko Królewskie utworzone z wielką starannością przez Xięcia *Feltre* przeistaczać w wojsko rewolucyjne, nie zbywało w témże na stronnikach rodziny *Bonapartego*: to jest na ludziach, którzy tylko w wojnie nowey mogliby zaspokoić swoią dumę i chciwość łupieństwa. Przez nich to *Comité directeur* chciał działać na żołnierzach bez wyjawienia siebie. We wszystkich załogach prowincyjnych usiłowania ich były się w części powiodły; najmniey wskórali w Paryżu, zamiar ich rozbił się o wierność gwardyi Królewskiej i wojska Szwajcarskiego. Ponieważ nie udał się ów plan wzbudzenia publicznego powstania, zatem sprzyżeni postanowili przedsięwziąć wykonanie onego chociaż w najmniejszey liczbie, bo się obawiali, co chwila, aby nie zostali odkrytymi. Można się było spodziewać skutku; albowiem gdy Jenerałowi *Pepe* służącemu w wojsku *Bonapartego*, Officerowi wcale nieznacznego stopnia mianowicie: podczas oblężenia Gdańska, udało się obalić w 130 żołnierzów uwiedzionych, Monarchią dobrze zaprowadzoną i z mądrością rządzoną, więc 40 odważnych ludzi spodziewali się także wykonać podobną igraszkę. Pozor, którym uwiesić chcieli żołnierz był już obmyślony stosownie do ich ducha. Przy podobnych przedsięwzięciach pierwsza rozstrzęga chwila; łatwo omamić mnóstwo ludu, który jest spokojny, ponieważ nie sądzi, żeby przedsięwzięto opór bez posiadania środków. Toż samo widzieliśmy w roku 1812., gdy jeden odważny człowiek, *Mallet*, obalił był na dwie godziny Rząd *Bonapartego*.

Królestwo Polskie.

Z *Warszawy* d. 7. Października. — Wezora, d. 6. b. m. w godzinnach rannych, wojska wszelkiej broni, stojące tu na osadzie i w okolicy, odbyły popis z ogniem na polach pod *Warszawą*. Najjasniejszy Cesarz i Król, przybywszy tam około godzinie ótej w towarzystwie Jego Cesarzewickiej Mości, Wielkiego Xiążęcia *Konstantego*, obiecał z Nim wszystkie linie, a potem zaczęły się ćwiczenia i obroty każdej broni właściwej, które kilka godzin trwały. Najpiękniejsza pogoda sprzyjająca temu popisowi, ściągnęła mnóstwo widzów pici obojey i wszelkiego stanu, w pojazdach, konno i pieszo.

Przybył tu w tych dniach JW. Baron *Lebzelter*, Poseł Dworu Cesarzowskiego Austriackiego przy N. Panu.